

Kommunal- og moderniseringsdepartementet,
Akersgata 59,
Postboks 8112 Dep,
0032 Oslo

Deres ref • *Your ref:* Vår ref.: 16/752

Vår ref • *Our ref:*

Vår dato • *Our date:* 11.05.2016

Hørings svar vedrørende råd i kommuner og fylkeskommuner for ungdom, eldre og personer med funksjonsnedsettelse

Vi viser til høringsbrev datert 15.02.2016 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets med forslag om en ny bestemmelse i kommuneloven § 10 b om råd i kommuner og fylkeskommuner for ungdom, eldre og personer med funksjonsnedsettelse. Som en demokratisk barne- og ungdomsorganisasjon som har arbeidet for barn og unges medvirkning siden etableringen i 1978, har vi innspill til høringen, og takker for muligheten til å delta.

Ungdom og Fritid- Landsforening for fritidsklubber og ungdomshus er en medlems- og interesseorganisasjon for fritidsklubber og ungdomshus. Våre medlemmer er både ungdommene og ansatte i fritidsklubber og ungdomshus. Vi er en demokratisk ungdomsorganisasjon, vårt styre består av halvparten ungdom og halvparten ungdomsarbeidere. Fritidsklubber drives som regel med et klubbstyre bestående av ungdom, og disse ungdommene velges også inn i Ungdom og Fritids organisasjon og styre. Om lag 600 kommunale fritidsklubber er medlem hos oss, det tilsvarer 90 % av de kommunale fritidsklubbene. Vi representerer 2500- 3000 ansatte og 80 000 ungdommer mellom 10 og 18 år. Om lag 30% av ungdom mellom 13 og 16 år bruker fritidsklubb to ganger i måneden eller mer (Ungdata 2013, 2014).

Våre innspill til høringen gjelder hovedsakelig en lovtekst om ungdomsråd knyttet til implementeringen av FNs barnekonvensjon og mangel på formelle medbestemmelseskanaler.

Lovfesting av medvirkningsordning

Intensjonen om å se på regelverket for medvirkningsordninger for eldre, funksjonshemmede og ungdom samlet er forståelig og rasjonelt, men blir ikke gjennomført på en måte som bidrar til de endringene det er behov for.

Per i dag har funksjonshemmede og elderrådene et godt vern som følger av kommunens sekretariatsfunksjon og lovverk. I 2013, da departementet hadde en høring om lovfesting av medvirkningsordninger for ungdomsråd, bifalt vi anbefalingen fra Ungdommens maktutredning om å formalisere ungdoms demokratiske rettigheter. Vi ga tilbakemelding om at ungdom har behov for et særskilt vern med begrunnelse i manglende tilgang til valgkanalen.

I foreliggende høringsnotat s.8 viser departementet til sterk underrepresentasjon av unge under 25 år i råd for mennesker med funksjonsnedsettelse. Denne underrepresentasjonen gjør seg også gjeldende i alle folkevalgte organ i kommunene.

Som departementet også bemerker i høringsnotatets s. 16, har FNs barnekomité rådet Norge til å tilrettelegge bedre for ungdomsmedvirkning. Å utforme en ny kommunelov er en mulighet departementet ikke bør la gå fra seg, og lovfesting av et ungdomsråd vil være støttet av 80% av alle innspillene i høringsrunden fra 2013. Ungdom og Fritid representerer de selvorganiserte ungdommene, som tilsvarer 1/3 av alle ungdommer. Vi har vedtatt å arbeide for stemmerett for 16- åringene. Dette standpunktet er med andre ord ikke særinteresser, men representerer en stor andel av landets befolkning. Frem til ungdom også har tilgang til valgkanalen, er en lovforankring av deres medvirkning med et klart kommunalt ansvar, en god løsning.

Vår anbefaling

Ungdom og Fritid er opptatt av at ungdoms stemme gis et sterkt vern gjennom enten lovtekst, fortrinnsvis kommuneloven. Det bør likevel utformes andre regler for et medvirkningsorgan for ungdom enn det som gjelder for funksjonshemmede og eldre. Årsaken til at ungdoms stemme trenger et særlig vern ligger i at de ikke har stemmerett. Både eldre og funksjonshemmede som har rettigheter til brukerråd gjennom eksisterende ordninger, har stemmerett.

En stor andel av de kommunale tjenestene retter seg mot barn og ungdom. I tillegg angår mange plan og reguleringssaker som gjelder hele lokalsamfunnet ungdom i større grad enn andre befolkningsgrupper. Det er derfor nødvendig både av hensyn til ungdom og samfunnet som helhet at ungdom blir hørt.

Medvirkningsmetodikk

Medvirkning fra ungdom krever spesifikk metodikk. Denne metodikken må være inkluderende og motiverende. Ungdom har ofte andre referanserammer og dersom det skal sikres bred representasjon, må det utarbeides retningslinjer for tilrettelegging, inkluderende språk og metodikk for medvirkningsorganet. På grunn av manglende erfaring med å delta i valg, og manglende erfaring med påvirkningskanaler, innebærer reell medvirkning å bistå ungdommene slik at de temaer de er engasjert i, kan operasjonaliseres til politiske forslag. Ungdom bør få en reell opplevelse av å bli hørt og tatt på alvor.

Videre kreves det fleksibilitet i fysiske arenaer for møter, og tilpasning til ungdoms timeplan. Det er slett ikke sikkert ungdommens medvirkningsorgan bør møtes i rådhuset. Fritidsklubben eller andre arenaer kan være vel så gode. Dersom en reell representativitet skal sikres, er det nødvendig å utvise fleksibilitet når det gjelder slike forhold.

Innhold i et lovverk

Saksgang

Det er helt sentralt at ungdom involveres på et tidlig stadium, og med tilrettelegging for deltakelse på egne premisser. Demokratiopplæring er en prosess, noe vi ser gjennom at valgdeltakelsen øker med økende alder. Ungdom må få bruke mer tid på å sette seg inn i saker, og de må få dem fremlagt på en ungdomsvennlig måte og i et ungdomsvennlig språk. Det er mange prinsipielle spørsmål som kan være vanskelig å fange opp nyansene i, dersom det ikke finnes en god pedagogisk metode for å gjennomgå dette. Samtidig må vi sikre at denne

aldersgruppen også har tilgang til å påvirke våre felles løsninger, da vi ikke vet om fellesskapets interesser blir tilstrekkelig ivaretatt gjennom dagens representasjon.

Medvirkningsorganet bør ha tale- og forslagsrett i kommunestyret og fylkesting, og det bør kunne melde forslag til votering. Organet bør ha en rådgivende funksjon, og disse rådene skal legges ved forslag til vedtak. Organets uttalelser bør ha stor vekt, all den tid ungdom og barn ikke har andre formelle medvirkningsordninger.

Departementet foreslår en årsmelding som legges frem for kommunestyret, vi mener denne må behandles som en vedtakssak og ikke kun tas til orientering. Medvirkningsorganet bør få en tilbakemelding på hvordan deres forslag tas til følge.

Representasjon

I Ungdommens maktutredning fremgikk det at 25 % av medlemmene i ungdomsrådene rekrutteres fra fritidsklubber. Som utredningen også bemerket, er fritidsklubbene en særegen institusjon med demokratiske tradisjoner i form av klubbstyre, men fritidsklubber er også en arena for rekruttering til ungdomsråd. Fritidsklubber er et tilbud til all ungdom, og rekrutterer også bredt fra ungdomsmiljøene, og i motsetning til en rekke andre arenaer der ungdom deltar når den også de mer ressursvake gruppene (Ungdata 2013, 2014).

Fritidsklubber er ikke sikret med lovverk i dag, men de fleste opererer med en form for ungdomsstyre, en viktig tradisjon som har eksistert siden fritidsklubbene ble etablert. Fritidsklubbenes evner å bidra til et bredt rekrutteringsgrunnlag til ungdomsrådene, er et nødvendig supplement til rekruttering gjennom elevråd og organisasjoner. Anbefalingen om at fritidsklubbene bør rekruttere et visst antall medlemmer til ungdomsrådene vil sikre en bred representasjon i ungdomsrådene, og det vil styrke fritidsklubbenes tradisjon som rekrutteringsarena til ungdomsrådene. Som også utvalget i Ungdommens maktutredning påpekte, fungerer ikke skolene tilstrekkelig som rekrutteringsarena, blant annet fordi flere ungdommer er lærlinger og derfor ikke velges inn i elevrådene. Fritidsklubber kan være egnet til å nå ungdom som er lærlinger, da de kan ha tilknytning til fritidsklubben i lærlingperioden.

Medvirkningsorganets organisering

Medvirkningsorganets sekretariat bør ha en sentral plassering i den kommunale strukturen. Det bør være en fast ansatt som gjerne kan ha andre oppgaver med relevans for oppvekst eller kulturfeltet. I tillegg bør sekretærfunksjonen ligge organisatorisk nært rådmannsnivået, eller rapportere direkte til rådmann. Sekretærfunksjonen må også ha kompetanse til å sikre den tilretteleggingen som er nødvendig for at alle ungdommer skal kunne sitte i et medvirkningsorgan.

Typer av saker til behandling av medvirkningsorganet

Organet bør behandle alle saker som berører barn og ungdom. Dette betyr tjenester/ytelser rettet mot barn og ungdom, men også plan, bygg og reguleringsplaner for det offentlige rom. Parker og offentlige rom brukes i langt større grad av ungdom enn andre innbyggere, det samme gjelder tilbud om kollektivtransport. De bør også få uttale seg om kulturtilbud, og bli orientert om andre ulovfestede tilbud til andre grupper. Med utgangspunkt i at ungdom er brukere av tjenester og tiltak som ofte strekker seg over større geografiske områder enn kun egen kommune og

fylkeskommune, bør man vurdere å legge fram saker om regionale samarbeid og tiltak for medvirkningsorganet.

Vennlig hilsen,

A handwritten signature in black ink that reads "Christina Søgård". The script is cursive and elegant.

Christina Søgård
Generalsekretær
Ungdom og Fritid
- Landsforening for fritidsklubber og ungdomshus